

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter notie isti prostor K 200. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrti let K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Reklamske cene za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Odgoditev jadranske konference.

Zagreb, 20. „Novosti“ javljajo iz Beograda, da so naši delegati pripravljeni odpotovati na pogajanja z Italijo, pa pričakujejo samo še poziva italijanske vlade, ki ga doslej še ni bilo. Gotovo Italija naših delegatov zato še ne pozove, ker je notranji položaj v Italiji zelo resen. Verjetno je, da se bo potovanje naših delegatov še za dva ali tri dni odložilo.

Brez upa na uspeh.

Zagreb, 20. „Narodno Delo“ poroča iz Beograda, da bodo naši delegati za pogajanja z Italijo najbrže že jutri odpotovali v Italijo. Kot kraj sestanka se imenuje Isola Bella. Tukajšnji politični krogi ne stavijo veliko upanja v izid. Iz pisanja italijanskih časopisov in iz izjav italijanskih politikov lahko sklepamo, da bo uradna Italija krepko podprla zahteve nacionalistov, ki so pa take, da jih mi gotovo ne bomo mogli sprejeti.

Pred vojaško diktaturo v Italiji.

Beograd, 20. Potniki, ki prihajajo iz Italije, pripovedujejo, da je položaj v Italiji tak, da je pričakovati vojaške diktature. Agrarni pokret je povzročil, da je veliko število kraljevih posestev popolnoma oropanih.

Pred splošno stavko na Angleškem.

London, 20. Konferenca transportnih delavcev je sklenila, pozvati delavce, naj bodo pripravljeni, da takoj ukrenejo vse potrebno za podpiranje zahtev po zvišanju mezd. V premogovnih okrožjih vlada popoln red. Vsiljena stavka se čimdalje bolj širi v industrijskih krajih. Železniške družbe so pričele omejevat službo.

VLADNI NAČRT USTAVE.

Zagreb, 20. „Jutarnji list“ javlja iz Beograda: Vprašanje načrta ustave se nahaja v zadnji fazi. Na zadnjih dveh sejah se je vlada bavila s končno redakcijo načrta ustave, ki bo služil za podlago ustavotvorni skupščini. Na včerajšnji seji so enoglasno sprejeli sklep, ki se je pozneje predložil ministrskemu svetu, kateremu je predsedoval sam regent. Po tem načrtu bo naša država nasledstvena parlamentarna monarhija z dinastijo Karađorđevićev. Zastava in grb ostaneta kakor doslej. Država je edinstvena, z enim parlamentom in enim zakonodajstvom s široko lokalno avtonomijo brez legislatve. — Večina članov vlade je za dvodomni sestav. Parlament in senat. Samo en član vlade je bil proti temu načrtu. Glede veličine samoupravnih enot se člani vlade še niso sporazumeli, zato bo to vprašanje rešila konstituenta.

VPRAŠANJE KOROŠKE.

Beograd, 19. „Politika“ poroča, da je deputacija, ki je bila snoči sprejeta pri dr. Vesniću, zaprosila, naj ostane naša vojska na Koroškem in varuje slovenski živeli pred nemškimi nastopi. Pri čemer naj bi vlada tudi poskrbela, da ostane pod Jugoslavijo vsaj osemletno lužno od Drave, ker se je večina ljudstva v teh krajih izjavila za našo kraljevino.

Beograd, 19. „Politika“ poroča, da sta zastopnika angleške in francoske vlade obvestila našo vlado o sklepu vrhovnega sveta, naj naša vojska evakuira Koroško. Ministrski predsednik dr. Vesnić je odgovoril, da je bilo jugoslovanski vojski že pred sklenom vrhovnega sveta izdano podobno naročilo. Naše čete so odšle na Koroško z nalogo, da vzdržijo red in bodo zopet odšle, kakor hitro prevzame plebiscitna komisija upravo tega ozemlja ter bo dobila naša vlada jamstvo za varstvo naših sorodnikov na Koroškem.

AVSTRIJSKI SOCIJALNI DEMOKRATI NE VSTOPIJO V KOALICIJO.

LDU, Dunaj, 20. Dr. Bauer je včeraj na socialno-demokratskem zborovanju izjavil, da socialni demokrati ne stopijo več v koalicijo s krščanskimi socialisti.

AVSTRIJSKI NARODNI SVET.

LDU, Dunaj, 20. Novi narodni svet bo sestavljen približno tako-le: 82 krščanskih socialcev, 66 socialnih demokratov, 20 Ve-

lenencev, 6 poslancev kmetijske stranke in Otokar Czernin.

PROTI GIOLITTIJU

LDU, Berlin, 20. Kakor poročajo listi, se je združilo več poslancev z Nittijem na čelu, da izsilijo demisijsko Giolittijevo kabineto. Po drugih vestih se namerava Orlando polastiti oblasti.

ANGLEŠKI PARLAMENT.

London, 19. okt. (Reuter). Odgovarjač na razna vprašanja je zastopnik vlade v poslanski zbornici odgovoril, da vlada namerava obe zbornici prositi za odobrenje zakonskega načrta glede vlade na Irskem. Poslanska zbornica je nato obravnavala položaj, ki ga je povzročila stavka rudarjev. Trgovski minister Robert Horne je izjavil, da se vlada ne more ukloniti željam rudarjev, ker neče dopustiti, da bi dobila javnost vtis, da je stavka edino sredstvo, da kakršnekoli zahteve prode.

KRIZA NA TURŠKEM.

Pariz, 20. (Brezlično.) Tewfik paš, kateremu je poverjena sestava novega turškega kabineta, je delal, da je njegov program doseči, da nacionalisti sprejmejo sevreški mir.

Iz stranke.

Sodrugom in sodružicam v Ljubljani. Krajevna politična organizacija v Ljubljani je založila bloke za zbiranje volilnega sklada. Vsak blok ima 50 listov po 2 K. Več sodrugov in sodružic je že vzelo bloke in jih pridno razpečavalo. Kdor še nima bloka, pa bi ga rad imel, naj se zgleda pri sodrugu Kocmurju, Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje, ali pa pri sodružici Stresenovi istotam. Naj ne bo tovarne ali delavnice, kjer bi ne bilo sodruga ali sodružice z blokom. Nabirajte za volilni sklad povsod, med znanci in prijatelji, zlasti ob plačilnih dnevih. Obračunava se vsak torek zvečer na zaupniškem sestanku, druge dneve pa pri imenovanju sodružic.

Rajhenburg, V nedeljo, dne 24. t. m. ob 8. uri zjutraj se bo vršil shod v gostilni J. Loskovšek. Poročal bo sodrug Koren iz Celja.

Vestnik Svobode.

Seja centralnega odbora „Svobode“ se bo vršila v petek dne 22. t. m. ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih, Selenburgovi ulici 6 II. Vsi odborniki naj se zanesljivo udeležijo.

Spominjajte se volilnega sklada!!

Jasne pojme.

Izza množičnih izkušenj. Ki jih imamo z našo centralno vlado, odkar to sploh imamo, bi bilo pač precej naivno pričakovati mnogo navdušenja zanj. Celo meščanske stranke, ki jo podpirajo in sestavljajo so zelo nelačne napram njej, kar je že zaradi tega zelo razumljivo. Ker ni med njimi ne enakosti interesov ne zaupanja in jih drži le strah, da bi s svojim odstonom vsaka utegnila izgubiti edino moč, ki jo ima: pa da bi ostale tem brezobzirnejše izrabile oblast sebi v prid. Saj je šla ves čas politika naših meščanskih strank le za tem, da dobe državni aparat v svoje roke in se ga poslužijo za svoje strankarske interese: zlasti le hotela vsaka biti čim bliže krmilu v dobi volitev, zakaj stara tradicija je še vedno živa, da se volitve lahko »delajo« od zgoraj. Prebirajoč časopise teh strank bi človek mislil, da so pravzaprav vse v odzvoju: pa vendar se vsaka drži vlade kakor klon, in tisti ki vladajo za kulisami, jih imajo vse na vrvi: »pomočilo strahu, da se bodo »vodile« volitve brez sodelovanja buntarske stranke. Vse zahvalilo no listih kadar pa pride do glasovanja v farnem Narodnem predstavništvu, se pa vsaka hitro skloni v dve rube in prezentira gospodu Vesniću z vso ponižnostjo, kar zahteva. Nevidna vlada, ki ni odgovorna nobenemu parlamentu, gospoduje na ta način, ima meščanske stranke tudi pod svojo oblastjo, vendar na nima in ne more imeti njih ljubezni, temveč lahko opazuje od časa do časa povsem očitne izbruhe sovražnosti.

Mnogo več razlogov za nezadovoljnost s centralno upravo ima seveda delavstvo: za katero nimajo naši državni krmilniki prav pobene razumevanja. Nihče ne zahteva, da naj se Jugoslavija v dveh letih pretvori v devišen raj in vsak razumen človek je pripravljen vnoštevati težave, ki so dediščina predvojnih in medvojnih časov. Toda na vodilnih mestih naše države še kaže tako smotreno preziranje delavstva in v mnogih slučajih tako ostenljivo sovraštvo, da izvedla nogaostoma kakor nameravana provokacija namenom, da bi se proti umetno razdraženemu delavstvu tem lože porabila brutalna sila. Z zakonom o redu in radu, naj bi se ta politika še bolj podkrenila in kar legalizirala. Pravica stavke v vseh modernih državah že davno priznana kot sama od sebi umevna, naj postane na podlagi tega zakona iluzorična: a medtem ko vlada delavstvu jemlje z obema rokama vprašanje človeka zama, kar mu daje in kar mu je že dala.

Naj se vrhovni vodja domače politike imenuje Pašić. Protij ali Vesnić, naj mu je paldaš Korošec. Približno ali Biankini, delavski razred se smatra vedno za nekaj tulega in vedno je na dnevnem redu vprašanje, kako se more vladati proti njemu. Do spoznanja, da je prav ta razred najvažnejši v državi, da se narodu le tedaj lahko godi če se dobro godi delavstvu, ta je gospodi dalje kakor do soljca. Stara »gospodska« ideologija, da je treba delavstvo krotiti za držati v pokorščini, mu »kazati« kdo je gospodar, izpolnjuje vso socialno filozofijo vladajočih matadorjev. Tako imamo očitno protidelavsko zakonodajo, tako vidimo oblasti v službi socialnih sporov vedno na strani delavskih nasprotnikov. Če pa dobi vlada že legalno priliko da nastopi proti delavcem, se naravnost fanatično vda želji no maščevanju kakor na primer izza železničarskega štrajka ko je prometno ministrstvo smatralo za vrhunec modrosti kazati uslužbenecem železnice pest, ne oziraje se na to, koliko gorja je njegova trgovatnost povzročila v nedolžnih družinah, ne uvaževaje, da je pri ta-

kih dogodkih treba jemati psihološko mase v poštev. Ljubezni do te centralne vlade torej resnično ni nikjer. Ali kakor koli je to razumljivo, je vendar tudi tukaj mešanje polmov skrajno škodljivo. Prav tega je bilo zadnje čase zonet toliko ozaziti, da je treba priklicati nekoliko previdnosti, preden se razlede zmote, ki se tujatam namenoma pospešujejo. Koroški plebiscit je bil eden tistih momentov, ki se od časa do časa polavljalo in povečavalo zmedo. Tudi v tem slučaju je imela beograjska vlada svoje grehe kakor v mnogih drugih. In ker jih ni bilo težko dokazati, so zlasti oni, ki so imeli tudi kaj bolj kosmato vest, brž uorili kazalec v Beograd, češ, od tam prihaja vse zlo: kaj lahko je bilo tedaj nadaljevanje »proč od Beograda«, naj se le to izrekalo prav tako naravnost ali pa bolj zakrito.

V vsakdanjih časih naidejo separatistične struje nač le malo pristašev. Navadnih zabavljic in hudomušno modrijanskih kombinacij kako bi ta ali oni rešil slovensko vprašanje, jerajoč po svoje kralja Matjaža, ni jemari resno: kdor ni popoln hirohond, se večjih rad počasi tudi če ni šla haš duhovita. Izredni razburilivi incidenti pa kaj lahko nabeleli vodo na mlin vsakovrstnih avanturistov in kadar koli se primeri kaj bolj občutnega, dvignejo tudi separatisti svoje glave.

Zavedno delavstvo ne more imeti s takimi tendencami absolutno nič skupnega in mora odločno odklanjati vsako tako propagando. Jugoslavija ni tako urejena, da bi morla biti zadovoljna z razmerami. Vladi se ne morejo naklanjati delavske simpatije. Ali iz tega sledi, da mora delavstvo

Sijajen shod soc. dem. stranke v Ljubljani.

(Dalle.)

Vendar ne smemo metati vsega na en kup Slovenija in Macedonija, Zagreb in Cetinje. Treba je računati z razmerami, imeti moramo zakone, ki jih lahko imenujemo okvirne zakone, ki določajo načela za vso državo, ki pa daleč posameznim pokrajnam svobodo v njihovem delokrogu.

Ako naj država služi narodu mora biti centralizirana do take mere, da se bodo vsi nosli vodili v splošno korist in mora biti avtonomna v vseh svojih delih od posameznika do cele pokrajine. Da se celota pri tem ne trči škode, da se nakle za vsa vprašanja potrebna pot, je treba stvari temeljito preštudirati in ugotoviti, kaj zahtevajo razmere.

Glede avtonomije novemu to. Avtonomija se pričena že pri posamezniku, pri državljanu. Nekateri bi iz nas radi zopet napravili podanike, kakor v starih časih. Mi nismo podaniki, mi smo člani države, katero hočemo imeti tako urejeno, da bomo v njej vsi enakopravni. One, ki onarvajo naše posle, si moramo imeti pravico sami voliti. Imamo že pravico voliti poslance v konstituento z raznimi omejitvami. Volilni zakon ni tako lep kakor trdijo gospodje ki so ga sklamfali. Vendar nam daje pravico, da volimo poslance.

Kaj pa z onimi, ki zakone izvršujejo? Znan gospod iz demokratske strani je delal, da mora kralj imenovati svojega zastopnika v Ljubljani in da srbski general lahko vsakega zapodi in vrže v lečo, ki ne uboga. To je povračanje v črno-rumeno Avstrijo. Res je, da potrebujemo uradnikov. Potrebujemo tudi sodnikov. Prav tako pa je tudi res, da bo ljudstvo, ki je sposobno voliti poslance, da delajo zakone, menda tudi to-

zbrati svoje moči in jih tako organizirati da bo moglo nadomestiti slabe uredbe z dobrimi odstraniti kapitalistično vlado in prevzeti upravo samo, na to tedaj voditi v interesu delavnega ljudstva ne pa, da naj bi sel proletariat na limanice intrigantom, ki bi radi razdelali državo poslušajoči se razumljive nezadovoljnosti, ne v interesu naroda, ne zaradi »svetoznane slovenstva«, ne zaradi »žugaločega orientalizma«, temveč le da bi se morale vendar še na kakšen način vrniti odstavljene dinastije in na novo dvigniti porušeni avtokratični troni.

Volilni uspeh krščanskih socialcev v Avstriji je vžil v razna še vedno črnorumenega srca nove nade in razni princi v Svisci postajajo nervozni pričakujoči vesti iz Budimpešte in z Dunaja. V njih kombinacijah pa igrajo tudi nekatera druge mesta svoje vloge in sletkarite Horthvievih mandatarjev na Češkem in v Avstriji kažejo dovolj jasno kako dalekosežne načrte imajo habsburški restavriteri. Vsa separatizem v Jugoslaviji bi očital novum teh intrigantov, kakor ga je madjaronska agitacija na Slovaškem. Kaj bi pomenil povratak Habsburžanov, si pa lahko izračuna vsakdo, če se je iz svetovne volne naučil kaj več kakor da se na bojiščih strelja.

Delavstvo v Jugoslaviji more biti le opozicijski faktor dokler ne doseže samo politične moči, toda opozicijski faktor v Jugoslaviji, ne pa razbitalec države v prid tujim sovražnim silam v prid svetovni reakciji. Komur koli gredo še take burke po glavi, naj bo prepričan, da naide v socialističnem delavstvu nalodločnejša nasprotnika, ki ne bo trpel, da bi se muji politični in socialni razvoj naroda oviral z zahrbtnimi mahinacijami nereakcionarnih sil.

liko sposobno, da samo voli uradnike, ki izvršujejo te zakone in sodnike, ki sodijo po teh zakonih. Ako hočemo postati demokratični, je ta pravica nezogibna.

Za demokracijo pa ne zadostuje le politične, temveč tudi le trba socialnih pravic. Ko je hrumela svetovna vojna preko Evrope in polovice sveta, ni porušila le nekaj bait in strelskih jarkov, prevrnila ni le nekaj trgov in kron, temveč ta vojna je porušila ves stari sistem mišljenja, stari sistem produkciranja in izmenjavanja, katero se v kapitalistični družbi imenuje trgovina. Ne damo se varati, da je kapitalistični sistem že na tem, da propade natančno v 24 urah 30 minutah in 35 sekundah. Vemo pa tudi, da kapitalizem nima več tiste moči, kakor jo je imel nekda, v tej dobi je kapitalizem dokazal, da v časih krize svojih lastnih poslov ne more izvrševati. Prišla je vojna, ki je bila gotovo kapitalistična, ki so jo vodile vlade zastopnice kapitalizma. Vse te zastopnice so morale priti do spoznanja, da na podlagi čiste kapitalističnega sistema ne morejo voditi vojne in ne morejo zmagati. Najbrimernejše kapitalistično načelo je bilo, da je privatni lastnik nemoten gospodar v svoji hiši. Delavcem se je vedno delalo: »Meni ne bo nihče komandiral jaz sem gospodar«. Prišla pa je vojna in vlada je delala: Če ne komandiram privatnega kapitala jaz ne zmagam. Militarizirala so se podjetja. Vojska bi bila nomrala od lakote da ni prišla vlada ti vzamem ga jaz itd. Podržavile so ti, vzamem ga jaz itd. Podržavile so se železnice in vsa industrija naših nepotcev. Vse je prišlo pod oblast generalov in maršalov. Te metode so se izvajale po vseh državah. Bile

so izposojene iz skladišča socializma in zmagala je ideja, da je nad privatno pravico nekaj višje. Seveda kapitalistične vlade niso smatrale za višjo pravico volje in interesov naroda temveč svoje interese, katere so izdajali za interese cele države. Kapitalizem je dokazal, da z lastnimi sredstvi ne more več izhajati. Kadar pride v krizo. Nastopi sedaj vprašanje ali je življenje v miru manj važno kot življenje v vojni. Volna, če tudi traja šest let, je le izjemni slučaj, mir na je trajno stanje in je zato v miru treba trajnih uredb. ki naj narodu koristijo, kakor v vojni. Ako vidimo, da kapitalizem sam ne more izhajati s svojimi sredstvi, imamo pravico trditi, da so se stare uredbe preživele in so v mnogih oziroma postale tako trhe, da se ne morejo več ohraniti. Zato moramo zahtevati da se državne uredbe v socialnem oziru postavijo na novo podlago da se demokracija ne pojmuje le v političnem temveč tudi v socialnem smislu.

Vemo da kar jutri ne moremo prevzeti produkcije, prometa v svoje roke. Zato nam je treba vzroje in organizacije. Pripraviti moramo ljudi za službo v interesu naroda namesto v interesu kapitalizma. Če pa vemo, kam mi je treba iti, hočemo poznati tudi pot, ki me naihiteje privede tja. Iskatati not je vprašanje taktike. Na tej poti so postale socialne reforme. Z osemurnim delavnikom se ni rešen naš problem. Vendar ga je bilo treba, ker je razlika, če dela človek dvanaest ali osem ur. V prvem slučaju mu ne preostaja niti minute, da bi le razmišljal o svojem stanju. Kdor odtrga nekaj ur kapitalizmu, tih lahko norabi sebi in vibanju v prid, ako jih posveti razmišljanju, proučevanju in delu za socialne probleme. Tudi mi vseeno, v kakih razmerah živi delavstvo. Ako veste, da je rudnik zavarovan da imate tovariše za nadzor, neke, je to pač nekaj drugega, kakor če ste v strahu, da vas vsak trenutek podsuje, ker ni dovolj varnostnih naprav. Zahtevati moramo, da se socialne reforme v državi uveljavijo v kolikor mogoče največji meri. Zahtevati moramo, da se da delavstvu prilika, da se že sedaj začne pripravljati za tiste naloge, katere bo imelo, kadar bo industrija, promet itd. vodilo samo. Zahtevati moramo, da vseh obratih sodelovanje delavstva, zlasti pa delavsko kontrolo. Pri vodstvu naj sedita delavec in oni ki se danes imenuje lastnik, zato da se delavec pouči, kako se dela, da se nauči upravljati, da z dnem ko preneha kapitalistična produkcija, stoji lahko na vodilno mesto.

Ako imamo upanje, da se uredi jugoslovanska država v tem smislu moramo imeti to upanje le, ako od vzamemo kapitalističnim strankam moč in to vzamemo v svoje roke. Od posameznih volitev seveda ni pričakovati takoi rešitve delavskega razreda. Delavstvo mora dobiti politično, gospodarsko, strokovno in tudi intelektualno moč. Prvim predpogoj vsake revolucije je revolucija v glavi. Sama nezadovoljnost še davno ni revolucija. Ta samo razdira a mi potrebujemo ustvarjanje. Naša naloga ni da rušimo tovarne, ter razbitimo lokomotive in vse, kar je kapitalizem ustvaril. Narobe. V naši državi nam je potrebno, da ustvarimo še več. In sicer na polju, ki je sedaj še zanemarljivo: to se pravi zlasti, da to mora v naši državi pospeševati industrija.

Za socialno revolucijo je vedno bolj sposobno tisto ljudstvo, ki se mu človeško vodi, kakor tisto, ki živi v beraških razmerah. Moti se, kdor misli, da je beda revolucionaren element. Beda ustvarja iz človeka hlapca, berača in stavkoka. Ako ne rešiš vprašanja, kje dobiti kos kruha so s tem odpravljena vsa druga vprašanja, ker pogineš. Za kos kruha se celo prodaš. Zato je kapitalistična družba ustvarjala armade brezposelnih, katere je morala izrabljati proti delavcem, ki so si že kat. priborili. Imeti moramo delavcev, ki žive v dobrih razmerah. Vzemite preprostejšega delavca, va leno oblecite, vodite v gledališče in na koncerte in snih dajte vživati vse ugodnosti, ki jih nudita kultura in bogastvo. Če par tednov na va prenesite zonet proletarskemu življenju: ali mislite, da ta človek ne bo temeljitejši revolucionar od onega, ki še nikdar ni okužen bogastva in ki je živel vedno v bedi?

Nič ni treba biti v strahu za takozvani končni akt socialne revolucije: ta se vrši, kakor se bo moral izvršiti se bo prav, če bo proletarijat za to prav pripravljen, da postane delavci preveč zadovoljni, če bodo že

v sedani družbi kaj dosegli. Nasprotno! Čim bolj bodo spoznavali, česa jim še manjka do srečnega življenja, tem trdnješo voljo bodo imeli, da razbijejo vse okove. A tudi njihove glave bodo v boljših razmerah bolje razumele, da brez ustanovitve socialnega reda, v katerem vsi producirajo za vse in nihče za privatni žep ni mogoča resnična rešitev. Če se socialisti bore za socialne reforme, na prihalo komunistični kritiki in deklarirajo o malomeščanski politiki. To je fraza, ki je toliko vredna, kakor net krav za en eroš. Malomeščanska politika temelji na ohranitvi sedanega sistema, v katerem zahteva malomeščanstvo vse mogoče varstvene zakone, ki naj bi ohranili malo ohr. malo trgovino in branirio. To je malomeščanska politika. Lueverska politika je bila malomeščanska. Naši krščaski socialisti ki so obliubovali malim moistem rešitev so vodili malomeščansko politiko. Ta je seveda nesmiselna in demagoška. Kamor pride velika industrija in velika trgovina, tam izelne mala obrt in mala trgovina, ker se v konkurenci s kapitalizmom, ki se vedno bolj koncentrija ne more vzdržati. Dobro vemo, da je vsako tako varstveno zakonodajstvo brez koristi, ker je gospodarski razvoj zgodovinsko določen. Ako so tu vzroki, jih ne moremo odpraviti s papirnimi zakoni. V socialni evoluciji pomeni kaj malo bol malomeščanstva s katerimkoli drugim delom: veliki odločilni boj se vrši med mogočno kapitalistično buržoazijo na eni in proletarijatom na drugi strani. V tem boju kapitalisti prav lahko zblizujo brez ozira na posebne politične tendence. Klerikalci in liberalci so pri nas to storili že nešteto krat. le da so bili navadno liberalci oneharieni ne da bi se kaj smetovali. Tako sklepanje kapitalističnih vrst je povsod običajno, kjer se pokaže moč organiziranega delavstva. Vričijo tega razdvajati delavstvo s praznimi frazami se pač pravi igrati v roke kapitalistom.

(Konec prih.)

Volilni proglas Demokratske zajednice.

Demokratska Zaidnica je skoro zadnja vstopila v volilno borbo z obilno svoje volilne platforme, s svojimi oklicem na narod, katerega poziva, da se okupi pod njen bariak. Ljubljanski demokratski listi še niso sicer prinesli tega oklica, toda ker so ga podpisali tudi slovenski člani glavnega odbora Demokratske Zaidnice, zato ni dvoma, da je program, kakor va je objavila »Riječ« od 18. t. m. veljaven in obvezen tudi za slovenski del stranke, torej za JDS.

Poleg običajnih in — odkrito rečeno — skoro že dosadnih slavospevov na narodno in državno edinstvo, katero priznavajo vsi pametni in resni ljudje, kateri ravno ne špekulirajo v »senarizmu«, se neča proglas v »retoriki« večini s čisto političnimi problemi mnogo bolj, nevo z gospodarskimi. Demokracije zahtevalo v političnem oziru ustavno monarhijo, okrožno oziroma pokrajinsko (toda ne historično-pokrajinsko) samoupravo in odklanjala odločno vsak federalizem. Kmetom obečajo poleg zemlje še nebroj drugih stvari, kakor: kreditne zadruge, kmetijske šole, zavarovanje proti toči itd. Obrtnikom hočejo dati kredit, trgovcem obliubljati svojih izvoz, delavcem delež na dobičku podjetij, kjer delajo, industrialcem najširše eksplotacije našega prirodnega bogastva, Dalmatincem pristanišča, invalidom in sirotam pomoč — skratka, vsakemu vse, kar si želi. Obetajo torej mnogo: vprašanje pa je le, kaj bodo dali.

O čisto-političnem delu demokratskega programa bomo imeli tekom volilne borbe še dovolj priložnosti izpreveriti kakšno besedo. Za danes se hočemo omejiti bolj na gospodarski stran.

Naše mnenje je, da bi bili demokracije mnogo pametnejše naredili, če bi bili rekli: mi smo meščanska stranka, ki zastopa interese onih, »ki imajo«. Te interese zastopaio sicer tudi naši politični protivniki, radikalci in njihovi zavezniki a mi tudi. Gre le za to, kdo bo imel od zastopanja meščanskih interesov korist. Katero dale posest državnih oblasti, ali kakor pravimo po domače, kdo bo sedel pri polni skledi, da ne rečemo: pri koritu. To bi bil kratek in jasen in kar je veliko vredno odkritosrčen program, brez zavajanja brez praznih obljub in brez nacionalne krinke.

Naša država danes ni več narodnostna, ampak narodna država Nemški, madžarski in rumunski drobci ne nridelo politično niti v postev z ozirom na ovrno večino homogenega našega naroda. Z ozirom na to dejstvo je čisto odveč, če navlašajo

Politične vesti.

+ Volilni program demokratske stranke je objavila zagrebška »Riječ« v svoji številki od 18. t. m. Proglas so podpisali tudi štirje slovenski člani glavnega odbora demokratske stranke v Beogradu: Adon Ribnikar, dr. Albert Kramer, dr. Vekoslav Kukovec in dr. Milko Brezgar. Zato bi bilo pričakovati, da bo proglas, če ne istočasno, pa vsaj kolikor mogoče hitro objavilo tudi ljubljansko glasilo demokratske stranke. Toda katero?

+ Demokratski volilni program in delavstvo. Volilni proglas demokratske stranke pravi: »Demokratska stranka si je postavila za program, da smatra za svojo dolžnost, osigurati jim (delavcem) gospodarsko neodvisnost in obstanek za nje in njihove družine z deležem na dobičku podjetja, kjer delajo. Stranka bo storila vse, da ublaži razredni boj v naši zemlji in bo »

vina tam izelne mala obrt in mala trgovina, ker se v konkurenci s kapitalizmom, ki se vedno bolj koncentrija ne more vzdržati. Dobro vemo, da je vsako tako varstveno zakonodajstvo brez koristi, ker je gospodarski razvoj zgodovinsko določen. Ako so tu vzroki, jih ne moremo odpraviti s papirnimi zakoni. V socialni evoluciji pomeni kaj malo bol malomeščanstva s katerimkoli drugim delom: veliki odločilni boj se vrši med mogočno kapitalistično buržoazijo na eni in proletarijatom na drugi strani. V tem boju kapitalisti prav lahko zblizujo brez ozira na posebne politične tendence. Klerikalci in liberalci so pri nas to storili že nešteto krat. le da so bili navadno liberalci oneharieni ne da bi se kaj smetovali. Tako sklepanje kapitalističnih vrst je povsod običajno, kjer se pokaže moč organiziranega delavstva. Vričijo tega razdvajati delavstvo s praznimi frazami se pač pravi igrati v roke kapitalistom.

(Konec prih.)

stranke svojo narodno noto. Tega danes ni več treba, ker so vse stranke »narodne«.

Narodno vprašanje, kolikor se še nas tiče, je postalo za našo državo državno, vnanepolitično vprašanje, ne notranje. Iz tega pa sledi logično, da se bo notranjepolitični boj pri nas v ravno isti smeri razvil, kakor se je razvil v nacionalno ujedinenih državah. Prenesel se bo na ekonomsko polje, t. i. na boj med kapitalističnimi strankami in socialistično

Kakšno stališče bodo zavzeli demokracije v tem boju?

Odgovor na to vprašanje nam daje točke demokratskega programa, kjer se govori o uradnikih in delavcih. Oni obetajo da bodo »učinili sve, da se ublaži klasna borba u naši zemlji«. Levo. Kako bodo na to naredili? V proglasu pravijo, da bodo delali na to, da dobi delavec svoj delež na čistem dobičku podjetja, kjer je zaposlen. Kakšen delež? Če bo fabrikant dal delavcem o Novem letu po 10 kron deleža od milijonskega dobička, ki ga ima on sam, bodo delavci težko da zadovoljni. Kar govori torej proglas o delavcih, je lena a prazna fraza: že iz kratke stilizacije onega odstavka, ki govori o delavcih, je jasno razvidno, da demokracije da delavca ni veliko in da so vpletli tistih nar besed za delavce v svoj program bolj zaradi lepšega, kakor na iz socialnega čustvovanja.

Za uradnike pa demokratski proglas snloj nima dobre besede, niti toliko ne, kakor za delavce!

Demokratska stranka torej ni stranka »malih ljudi«, kakor to sama trdi, ampak stranka kapitalistov, ki izrabljajo v dosegu svojih ciljev tudi tisto nekapitalistično inteligenco, katero je dr. Renner nekoč imenoval »die wirtschaftslose Intelligenz«, kot nekako narodno krinko, da svet ne bi videl nrehitro pravega kapitalističnega obraza pod nacionalnim in čistonolitičnim odelom.

Za nas ne postoj niti najmanjši dvom, da se bodo takoi no otvoritvi konstituantne naši borati »gospodje v srčnem obliemu, kadar bo šlo za varstvo onih, »ki imajo«, pa naši bodo to demokraciji ali radikalci ali pa klerikalci. Tok zgodovine je tak, da se bodo usedli na eno stran zastopniki sedanega družabnega reda, na drugo stran na tisti, ki si žele izpremeniti sedanega neznosnega stanja. Duševni in ročni delavci — kam? Združite se vsi in dajte svoje glasove 28. novembra tistim, ki so res demokracije in ki zastopajo izpremembo sedanega stanja v socialnem, ne pa v skrajno konzervativnem smislu to je socialni demokraciji.

vso močjo pobijala nezrele poskuse, zanesi v našo domovino boljševiško zlo, ker se take pokrete ni nobenega razloga v tej deželi kmetov, ki nima skoro nobene industrije. Naša zemlja je po svoji prirodi kmečka in taka naj tudi ostane. — Torej: osiguranje gospodarske neodvisnosti (ali hoče mar kdo uvesti zopet suženjstvo?) in delež na dobičku podjetja (ki pa menda ne bo previlki!) Nekoliko malo je to, malo Mogoče bodo dali gospodje vendarle nekaj več!

+ Največji prijatelji uradnikov so demokracije. To se vidi iz demokratskega volilnega programa. Z ozirom na uradništvo pravi proglas: »Potrebila bo (se, demokratska stranka) svo svojo moč, da se bo postavila proti slabim oblastim in zlorabi njihovoga položaja na škodo zemlje in naroda. Zato je demokratska stranka sprejela v svoj program točko, da morajo državni uradniki odgovarjati tako državi kakor

vsakemu, katerih pravice bodo kršili.« To je vse, kar ve povedati proglas z ozirom na uradništvo. Zloraba oblasti, odgovornost, kaz. preiskava, ali ni to lepo? Kdaj bo naše intelektualno delavstvo — in uradništvo vendar nič drugega ni — vsaj toliko odprlo oči, kakor so jih odprli fizični delavci že zdavnaj? Sicer pa, kakor kdo hoče.

+ Težko delo Narodnega Predstavništva. Naše Narodno Predstavništvo ima toliko dela, da samo ne ve, kje bi začelo. Predsednik je v veliki zadregi, ker ne ve, kaj naj postavi kot prvo točko na dnevni red. Iz zadrege si pomaga tako, da razpiše sejo in postavi na dnevni red kot prvo in edino točko: Določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo, češ naj si le gospodje poslanci sami belijo glave s tem, kaj hočejo razpravljati. Ker pa so narodni očetje zelo zaposleni s pripravami za volitve, ki so mnogo važnejše kot pa dnevni red, zato »nema kvoruma« in predsednik zaključi sejo z besedami: »Ker ni navzočih dovolj poslanecv za sklepčnost, zaključim današnjo sejo in sklicujem prihodnjo za 25. t. m. ob 16. uri popoldne.« Seveda — z istim dnevnim redom: določitev dnevnega reda za prihodnjo sejo! Imeniten parlament je to zares, pa kaj hočemo; kakoršno življenje, taka smrt!

+ Razkol v komunistični stranki v Srbiji in Bosni. Socialistična opozicija s komunističnega vukovarskega kongresa, med katero se nahajata tudi Drazica Landčević, Topalović, Rausch iz Bosne in še nekaj drugih znanih voditeljev socialističnega gibanja na jugu je dejansko stonila v opozicijo proti sedanemu vodstvu komunistične stranke s tem, da se je odločila odstopiti od kandidature na komunistični listi in postaviti svojo lastno. Landčević je sicer izjavil, da se opozicija še vedno pokorava sklepom vukovarskega kongresa, vendar pa bo komunistična stranka morala smatrati to za neposlušnost, tako da je razkol v komunistični stranki pravzaprav že tu. Našemu socialnemu demokracičnemu delavstvu notriuje to deistvo, da se le komunistem tudi v Jugoslaviji začel polavoma unašati kakor smo mi že takoi smotetka povedali. Onemu delavstvu pa, ki se je zavedeno od komunističnih fantazov in demagogov vsled svoje nezadovoljnosti, prenavljalo v svojem pričakovanju takoišne uvedbe socialističnega reda bodi to znak, da je tudi v komunističnih vrstah začel hladni razum polavoma obvladovati nestrane živce. In še enkrat: Delavstvo stni svoje vrste čimprej v svoji edino pravi bojni organizaciji, t. i. v socialni demokraciji in tembol se v tem važnem trenutku pred volitvami dne 28. novembra!

+ Dober zastopnik naših interesov pri pogajanjih z Italijo bo predsednik vlade g. Vesnić. To je dokazal že v Parizu. Kronika pripoveduje, da so se bavili nekega večera visoki gospodje, na katere je gledal tedaj cel svet z nekim svetim spoštovanjem, z važnim vprašanjem, čegave čete naj zasedejo današnje naše »okupirano ozemlje«. Francozje, Angleži in Amerikanci, ki so bili seveda prav malo interesirani na krasnem kamenju, so vprašali tudi gospoda Vesniča, kaj in kako on misli. In gospod Vesnić je odgovoril iz samega velikega spoštovanja do velikih gospodov, v katerih družbi je imel čast sedeti, s primerno poniznostjo in uslužnostjo in popustljivostjo »Napravite, kakor želite! Tako poroča kronika. Kronika pa poroča še nadalje, da je po konferenci namignil ameriški zastopnik g. Vesniću, da on njegove primerne poniznosti in uslužnosti in popustljivosti nikakor ne razume. »Ko bi bili le besedo zljili, pa ne bi imeli italijanske okupacije na svojih tleh« — tako je dejal dalekovidni Amerikanec gospodu Vesniću, ki je tudi to opazko sprejel na znanje s primerno poniznostjo in uslužnostjo in popustljivostjo, še z večjo, kakor so sprejeli Italijani na znanje vest, naj vkorakajo. Tako pripoveduje kronika.

+ Še enkrat italijanski socialisti in Rusija. Spričo velike važnosti dogovorki se odigravajo med italijanskim proletarijatom z ozirom na vprašanje o stališču italijanskega proletarijata napram zahtevam moskovskih boljševikov, se nam zdi potrebno, da o stvari še enkrat izpregovorimo. V pričakovanju kongresa italijanske socialistične stranke, ki se bo vršil decembra letošnjega leta, so italijanski socialisti imeli nedavno v Reggio d'Emilia konferenco, da se pogovore o tem, kako obvarovati na strankinem kongresu enotnost stranke. Konferenci je predsedoval socialistični župan Milana, Zibordi. Povdarjal je, da je treba preprečiti razkol stranke v Italiji. Mazoni je protestiral proti temu, da bi se sodrug, kakor sta Turatti in Prampolinci enostavno izključili iz stranke, kakor to zahteva Moskva. Modigliani je izjavil, da morajo socialisti priti do oblasti, vsled tega pa, da bi bilo absurdno odbijati pomoč tistih, ki jo nudijo. Prvi cilj mora biti izvedba agrarne reforme. Mase je treba iztrgati iz boljševizma, ki pomeni bedo, lakoto in nazadovanje proletarijata. Turatti je na

to, burno pozdravljen, naglasil, da delegati ki so bili poslani v Rusijo, niso imeli nikakršnega mandata, da vežejo stranko z moskovskimi pogoji. Boljševizem je zablodil in poguba sploh, pa bodisi tudi v Rusiji. Delavstvu je treba govoriti resnico in širiti pravi socializem. Cicotti je razpravljajal o tem, da bi posnemanje ruskih metod v Italiji bilo nekaj popolnoma zgrešenega in Darragona, ki se je vrnil iz Rusije, je ostro napadal sedanje vodstvo italijanske socialistične stranke, ki se nahaja v rokah peščice boljševiških voditeljev, ki vodijo italijanski proletarijat v pogubo, ker bi revolucija v Italiji pomenila sedaj katastrofo za delavski razred in bi delavstvo postalo brezposelno in bi industrija propadla. Kongres konferenco se je sklenilo, izdati na italijanski proletarijat manifest in v tem manifestu obrazložiti stanje razmer v Rusiji. — Italijanski ekstremisti, ki so proučili ruski boljševizem na licu mesta, nastopajo sedaj sami zoper boljševiške metode, naši komunisti pa se še vedno love v megli!

+ Socialistične komisije nimajo vsotopa v Sovdepijo! »Pravo Lidu« poroča, da so ruske sovjetske oblasti zadržale nekomunistične člane češkoslovaške komisije, ki je odšla v Rusijo v svrhu proučevanja tamonjih razmer, medtem ko je komunističnim članom bilo dovoljeno, nadaljevati potovanje po Rusiji. To je nov dokaz, da so sovjetskemu režimu dobrodošli samo sposobni agitatorji, ne pa tudi sposobni strokovnjaki.

+ Akcija francoskih socialistov v prid ujetih sodrugov. V Parizu se je ustanovil pod predsedvom Anatola Francea akcijski komite, ki agitira za to, da se izpustijo iz zaporov politični ujetniki v La Sainte, med drugimi Loriento, Souvarine in Momet. K temu komiteju pripade tudi sodružica Zolajeva, udova velikega francoskega pisatelja, Gustav Terry protestira v daljšem članku proti francoskemu inkvizicijskemu sistemu, ki drži politične nasprotnike zaprte po ječah.

+ V razpravljanju o madžarskih vprašanjih meni »Daily Telegraph«, da je sprejem Madžarske v malo entento toliko časa izključen, dokler se mir ne ratificira in se na Madžarskem ne izvrši oddaja orožja in dokler se Madžarska ne pokori prepovedi vrhovnega sveta glede Habsburgovcev. List meni, da bodo narodnega kralja težke našli, ker je medsebojna ljubosumnost onih, ki pridejo v poštev prevelika. Tudi kak angleški ali italijanski princ ne bosta imela velikega upanja. Kot najboljša rešitev vprašanja madžarskega kralja se zdi listu izvolitev skandinavskega ali belgijskega princa.

»Lavoratore« zonet izhaja. Po štiridnevem premoru je danes zjutraj izšel »Lavoratore«, kateremu so kakor je bilo že javljeno, fašisti razbili tiskarno ter »prostore uredništva in uradništva«. Ker so tržaški staveci tedaj bili odločili, da ne izide noben list prej nego bo mogel izhajati »Lavoratore«, so tudi drugi tržaški listi izšli šele v torek.

Kerenskij, ki je dospel te dni v Pravo, se je izrazil poročevalcem časopisov, da boljševizma ni mogoče zloiniti brez ruskega naroda in proti njemu. Z belim terorom carskih generalov se ne da premagati rdeči teror. Kerenskij se je izrekel odločno proti vsakršnemu vmešavanju od zunaj. Glede odnošajev med Rusijo in Češkoslovaško je dejal, da si bodočili razmer ne more drugače predstavljati, kakor da pride med obema državama do najbližje zveze. Kerenskij je menil, da je prezgodai napovedovati katastrofe sovjetske Rusije za bližnje dneve ali mesece. Čas likvidacije je bolj oddaljen, kakor nekateri mislijo.

Protest proti aretacijam »anarhistov« v Italiji. »Lavoratore della Sera« piše iz Milana: Aretacija ured lista »Umanita Nuova« ter Malateste je povzročila veliko ogorčenje pri delavcih ne samo v Milanu, ampak po vseh Italiji. Mnogo ljudi spravljata to aretacijo v zvezo z novim postopanjem ministrskega predsednika Giolitti postaja torej mož železne nesti. Nekateri domnevali, da je aretacija Malatesta nekaka varstvena odredba za aretacijo Mussolinija, katerega baie nameravajo prileti prihodnje dni. Javno mnenje meščanskih sloiev smatra, da način pisanja lista »Popolo d'Italia« javno ščuva k meščanski volni.

Ustanovni občni zbor podružnice »Svobode« v Zagorju se bo vršil v nedeljo dne 24. t. m. v prostorih konzumnega društva. Obenem se otvoril tudi v nedeljo knjižnico; knjige se bodo dobivale od 9 ure do 12 ure popoldan v prostorih konzumnega društva.

Dramatični odsek »Svobode« ponovi v nedeljo dne 24. t. m. ob 19. uri v Travnovi dvorani na Glincah komedijo v treh dejanjih »Faun«. Vstopnice se dobe v prodajalni konzumnega društva na Glincah in v Rožni dolini.

E. N. Tolstoj.

Moški in ženska.(Poslovenil Fran Pogacnik.)
(Dolge.)

Da ženska v svojih pravicah ne sme biti omejevana, da jo moramo prav tako ljubiti in čislati kakor moškega, da je z moškim enakopravna, o tem ne more biti dvoma; zadržati pa, da je ženska sorazmerno prav tako nadarjena kakor moški in pričakovati od nje, kar pričakujemo od slehernega moškega, se pravi, vedoma varati samega sebe; in sicer na škodo ženske.

Ako bomo od ženske pričakovali tega, česar od moškega, bomo to tudi zahtevali:

a ko zahtevanega ne bomo dosegli, se bomo udajali nevolji in smatrali nezmožnost za zlohotnost.

Priznanje, da je ženska duševno manj sposobna bitje, ni krutost do ženske; pač pa je krutost, ako jo priznavamo za enakovredno.

Slabšo ali manjšo duševno silo imenujem manjšo pokorščino telesnosti duhu, zlasti pa, kar je glavna poteza ženskega značaja, manjše zaupanje zakonom razuma.

Največ muk, izhajajočih iz občejanja med moškim in žensko, izvira iz popolnega neumevanja med obema spoloma.

Redki so moški, ki bi umeli, kaj pomenijo ženski otroci, kako mesto zavzemajo v

njih življenju. Še manj pa je žensk, ki bi pojmovali, kaj pomenijo moškemu častne, družabne in verske dolžnosti.

Moški more razumeti, da si sam ni bil noseč in ni rodil, da je nositi in roditi težko, mučno in važno; a malokatera ženska more razumeti, da je težko in važno, nositi in roditi novo življensko naziranje. Komaj se pojavijo njih lastne skrbi, kakor gospodinjstvo, lišp itd., že ne morejo več umevati realnosti moškega prepričanja in vse to se jim zdi kot nerealne sanje v primeri s kolači in katunom.

Presenetila me je misel, da je eden glavnih vzrokov sovražnosti med moškim

in žensko — tekmovalje, kdo naj vodi gospodarstvo in družino.

Zena ne sme priznati, da je mož razumen in praktičen, sicer bi morala delati po njegovi volji, in obratno.

Ako bi sedaj pisal »Krentzerjevo soneto«, bi poudarjal to.

Priskutnost našega življenja izhaja iz moči žensk; ženska sila pa izvira iz nevezdržnosti moških; tedaj je vzrok življenskega nereda — nevezdržnost moških. Mikavna ženska si govori: »On je umen, učen, odličen, bogat, velik, kreposten, svet, a se pokori meni glupi, neizobraženi, ubogi, ničevi, nekreposti ženski; tedaj je um in učenost in vse... prazna pena. Ta zavest jih ugonablja in slabi.

Koncem koncev vendar vladajo one, nad katerimi se izvalja nasilje, namreč one, ki izpolnjujejo zakon neprotivnosti. Tako zahtevajo ženske pravice, vladajo pa prav zato, ker so bile in so podrejene sili. Ustanove so v rokah moških, javno mnenje pa je milijonkrat silnejše od zakonov in volšk. Da je javno mnenje v ženskih rokah, nam dokazuje dejstvo, da odločajo ženske neke vreditvi stanovanj in brane, nego da razdajajo imetje, da tedaj opravljajo moška dela. Uspehi nmetnosti, knjig, da celo imenovanja vladarjev zavise od javnega mnenja, javno mnenje pa vodijo ženske.

(Dolge prihodnjič.)

Vglaševanje in popravljanje glasoviriev.

Točno in solidno. V mestu in na deželi.

Priporočam se sl. občinstvu

FELIX POVSÉ, ugleševalec glasoviriev

Ljubljana, Tržaška cesta 45.

Gostilna Debevec

Breg št. 20

se priporoča cenj. občinstvu. Izborna pristna vina ter dobra kuhinja po zmernih cenah. Abonnement na hrano zelo nizek!

Citajte velezanimivo študijo

Dr. Oto Bauer - Uratnik

POT K SOCIJALIZMU.

Cena K 2.—

Naroča se v upravi »NAPREJ«

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska cesta 15.

Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linco.

Ustanovljena l. 1867.

Verzije postaje brezplačno

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarov.

Dürkopp, Styria, Waffelnrad.

Začasno znižane cene!

Eriavec & Turk,

Irgovina z železnino

pri „Zlati lopati“

preje Hammera hmidt,

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,

nasproti Križanske cerkve.

Misi, podgane, stenice in škurki

ter ves mišes mora poginiti, če se

izkušeno najbolj in povod hvaljena

sredstva, kakor: za poljske miši 10 K,

za podgane in miši 10 K, za škurke

posebno močna vrsta 20 K,

posebna močna tinktura za stenice

12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek

proti mršesom 10 in 20 K, tinktura

proti ušcem pri ljudeh 5 in 10 K,

mazilo za uši pri živini 6 in 10 K,

prašek za uši v obleki in perilu

10 in 20 K, tinktura proti mršesu na

sadiju in zelenjavi (uničev. rastlin)

10 K, prašek proti mravljam 10 K,

mazilo proti garjam 12 K. —

Poslaja po povzetju: Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 40,

Petrinjska ulica 3.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.

Podružnica: Šelenburgova ul. 3.

Podružnice:

Maribor Gosposka ul. 38

Novomesto Glavni trg

Kočevje št. 39.

Barva vsakovrstno — blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika ovratnike, zapestnice in srajce.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA LJUBLJANA, SELENBURGOVA UL. 1.

Interesna skupnost s hrvatsko eskomptno banko in srbsko banko v Zagrebu.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

SPREJEMA: vloge na knjižice in na tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

KUPIJE in PRODAJA: devize, valute, efekte itd.

ESKONTIRA: menice, terjatve, fakture

DAJE: kredite in predjume na blago, efekte itd.

IZDAJA: akreditivne na vsa tu in izozemska mesta.

POSPESUJE: trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz.

Brzojavi: **ESKOMPTNA.** Int. telefon št. 146.

Špecijalna trgovina

angleškega sukna, velika izbira modnih in športnih oblek za gospode in dečke, površnikov, raglanov, zimskih sukenj etc. Ravno kar došli

la. dežni plašči za dame in gospode od K 900.— do K 1020.—.

Prva kranjska razpošiljalna

SCHWAB & BIZJAK, Ljubljana,

Lastni modni atelje. Dvorni trg 3. Lastni modni atelje.

Cenjenim naročnikom naznanjamo s tem, da smo začeli oddajati od 14. oktobra t. l. kot izborna priznana

črno sladno pivo

varjeno na Monakovski način.

Z veseloštopovanjem

Thomas Götz,

pivovarna Maribor.

Pri velikem podjetju se sprejme kot poduradnike

več pisarniških moči in enega

računovodjo.

Prosilci morajo biti popolnoma večji slovenskega in nemškega jezika. Reflektira se samo na izvežbane moči. Tozadevne

ponudbe, ki naj vsebujejo poleg navedbe dosedanjega službovanja in oseb ih podatkov tudi zahteve plače, se naj vpošljejo

na upravništvo »Napreja« pod geslom »Računovodja«.

Petrolejske kante dve z zabojem plačamo po 58 K, posamezne po 22 K vsaka železniška postaja **SEVER & KOMP., Ljubljana.**

Petrolejske vrče in zaboje

kupujemo (zaboj z dvema vrčema) po K 58.—

posamezne vrče po K 22.—

franko postaja odpošiljatelj.

Hrovat & Komp. Ljubljana. Poleg realke.

Sobo meblirano ali prazno iščem za takoj.

Grem tudi kot sostanovalec k družini.

Cenjene ponudbe na upravo Napreja.

Kdor si želi nabaviti pristnega in znanega

haložana

naj se blagovolji poslužiti trdke:

Prva haložka trgovina z vinom

ANTE KORENIAK in drug pri Sv. Barbari v Halozah.

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

haložana

Dr. Ješe
zopet redno ordinira
za očne bolezni 10.—12. dop.
Dunajska cesta 17.

Prostovoljna dražba
se bo vršila 25. in 26. oktobra t. l. od 9.—12. ure dop. in 2.—5. ure pop. v Predilnici št. 39 (Kolodvorska ulica). Prodajala se bo nova in stara hišna oprava, več motornih (motosiklov) koles in mizarsko orodje s 5 skobelniki (Hobelbank) ter več vrst predmetov.
POZOR! Mizarski obrtniki, ženini in neveste. POZOR!
IVAN GOLTES, mizarski mojster.

L. Gerkman
Ljubljana.
Velika zaloga podplatov, usnja
kož, i. t. d. na debelo.
Sv Petra cesta 71.

Otvoritev trgovine.
Cenjenim odjemalcem vljudo naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno detajlno trgovino z manufakturnim blagom, v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližajočo se zimsko sezijo pripravljamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osobito razno volneno in sukneno blago za dame in gospode, dalje perilne barhente, flanele, cefirje, šifone, potrebščine za krojače, živilje, tapetnike itd. Zagotavljajoč prijazne in solidne postrežbe
se priporočamo
A. & E. SKABERNE, veletrgovina z manufakturnim blagom, LJUBLJANA, MESTNI TRG 10.

Občno konsumno društvo v Zagorju ob Savi
(vplana zadruga z omejenim poročtvom)
sprejema
hranilne vloge, ki jih obrestuje po 4%.
Na podlagi zadnjega računskega zaključka ima 1033 članov ter sledeče društvene sklade:
Rezervni delež K 41.647 42
Društveni sklad K 30.939 43
Blagovni promet za leto 1919 je znašal K 2,329 207 94.
Član postane lahko vsak, kdor plača vstopnino K 250 in delež K 40.—.
Pisarna v Zagorju št. 99.

Jadranska banka
sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.
Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.
Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.